

درس نهم : حجاب

۱- اهداف

الف - دانش و اطلاعات :

- آشنایی با مفهوم حجاب

- شناخت افراد محرم و نامحرم.

ب - گرایش و عواطف :

- رعایت حجاب و پوشش اسلامی.

۲- موضوعات اساسی درس

- مفهوم حجاب

- مفهوم محرم و نامحرم

- معرفی افراد محرم و نامحرم.

۳- شرح مختصر درس

این درس در قالب داستانی از یک خانواده مطرح شده است که بنا بر ضرورت، تعمیر کاری به منزل آن‌ها می‌آید و مادر و دختر خانواده چادر سر می‌کنند. سپس دایی خانواده به منزل آن‌ها می‌آید و دختر خانواده در این زمینه از مادر می‌پرسد که چرا پس از آمدن دایی، آن‌ها چادر سر نکردند. مادر در هنگام پاسخ دادن به سؤال، در زمینه‌ی مفهوم حجاب، محرم و نامحرم و داشتن لباس مناسب به دخترش توضیحات لازم را ارائه می‌دهد.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین : در ارتباط با درس جدید، دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را ارزیابی کنید؛ مثلاً از آن‌ها بپرسید که تا چه حد با مفهوم حجاب آشنایی دارند یا به چه میزان افراد دور و بر خود را به عنوان محرم و نامحرم می‌شناسند. برای اطلاع از دانسته‌ها می‌توانید خاطرات دانش‌آموزان را در زمینه‌ی نحوه‌ی لباس پوشیدن در مهمانی‌ها و نحوه‌ی برخورد با اطرافیان بشنوید.

ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس،

در صورت امکان، نمایش لباس‌ها و پوشش‌های مختلف بانوان کشورمان (اعم از سنتی و ملی) در کلاس با استفاده از خود دانش‌آموزان است. اگر این امکان نبود می‌توان از تصاویر و پوسترهای مختلف در این زمینه استفاده کرد و طی این نمایش، توضیحاتی در زمینه‌ی ویژگی‌های یک پوشش خوب ارائه داد.

ج – پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: برای تدریس این درس می‌توان از روش «ایفای نقش» برای اجرای داستان درس استفاده کرد؛ به گونه‌ای که پس از اجرای هر قسمت از درس، با استفاده از روش «بحث گروهی» از دانش‌آموزان بخواهید در مورد آن به بحث و گفت‌وگو بپردازند و نیز با استفاده از روش «پرسش و پاسخ» موارد مورد نظر درس را برای دانش‌آموزان روشن کنید. در نهایت، با استفاده از «آموزش مستقیم» نکات کلیدی و محورهای اصلی درس را توضیح دهید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف – پیامی از قرآن: در این فعالیت، هدف توجّه دادن دانش‌آموزان به تأکید قرآن در زمینه‌ی اهمیت حجاب است و این که قرآن به دختران و زنان توصیه می‌کند تا بدن و موی سر خود را از نامحرمان بپوشانند.

ب – حالا برایم بگو:

در این تمرین، دانش‌آموزان با راهنمایی شما در مورد پوشش مناسب زن و مرد مسلمان با هم بحث و گفت‌وگو می‌کنند. در پایان، مطالب دانش‌آموزان را جمع‌بندی کنید.

ج – اکنون می‌توانی:

در این تمرین، دانش‌آموزان با یک فعالیت عملی جدول ارائه شده را – که در مورد افراد محرم و نامحرم است – با توجّه به دستورالعمل آن کامل می‌کنند. یکی از جداول، ویژه‌ی دانش‌آموزان دختر و دیگری، ویژه‌ی دانش‌آموزان پسر است که هر جنسیتی جدول مربوط به خود را پر می‌کند. کسانی را که برای شما محرم و نامحرم اند، در جدول با علامت × مشخص کن.

(ویژه‌ی دانش آموزان دختر)

نامحرم	محرم	
		پسر عمو
		عمو
		پسر خاله
		پدر بزرگ
		برادر
		پسر دایی

(ویژه‌ی دانش آموزان پسر)

نامحرم	محرم	
		دختر دایی
		مادر
		دختر عمه
		عمه
		خواهر

د - برای خواندن : در این قسمت، هدف دادن اطلاعات بیشتر در زمینه‌ی حجاب به دانش‌آموزان است.

ه - بیش‌تر پیام‌وزیم : این تمرین برای دانش‌آموزان توانمندتر است و ضرورتی ندارد که همه‌ی دانش‌آموزان آن را انجام دهند. این قسمت یک فعالیت عملی در مورد آداب پوشش مردان و زنان مسلمان در مناطق مختلف جغرافیایی و فرهنگی است.

درس هفتم : بهترین کارها در ماه رمضان

۱- اهداف

الف - دانش و اطلاعات :

- آشنایی با نمونه هایی از اعمال نیک در ماه رمضان.

ب - گرایش و عواطف :

- احساس علاقه و تمایل به انجام کارهای نیک به ویژه در ماه رمضان .

۲- موضوعات اساسی درس

- عدم ایجاد مزاحمت برای همسایه ها به ویژه در ماه رمضان

- افطاری دادن و خواندن قرآن به عنوان کارهای خوب در ماه رمضان .

۳- شرح مختصر درس

متن درس، یک روز از ماه رمضان را در یک خانواده نشان می دهد که در آن، پسر خانواده از خواهرش می خواهد با او بازی کند اما خواهر به دلیل بی موقع بودن زمان بازی، امتناع و او را برای کمک کردن به سوی مادر هدایت می کند. همین مسئله باعث می شود مادرش به علت قرار گرفتن در ماه رمضان، او را تشویق به کارهایی کند که در ماه رمضان مناسب و بهتر است.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته های پیشین : در ارتباط با آداب ماه رمضان، با طرح سؤالاتی از قبیل «ماه رمضان چه ماهی است؟» یا «در مورد روزه چه می دانید؟» و . . . ، دانسته های پیشین دانش آموزان را ارزیابی کنید.

ب - شیوه هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه های پیشنهادی برای آمادگی و ایجاد انگیزه جهت شروع این درس، تعریف خاطرات دانش آموزان از روزهای ماه رمضان و هم چنین بیان نظر آنان از فعالیت های مورد علاقه شان در زمان های خاص است.

ج - پیشنهادهایی برای تدریس مناسب : با توجه به ماهیت داستانی درس می توان از روش «ایفای نقش» در بیان داستان استفاده کرد. پس از این که دانش آموزان داستان درس را به نمایش

گذاشتند، از آن‌ها بخواهید تا در مورد اتفاقات افتاده در داستان نظر خود را بیان کنند و با هم به بحث و گفت‌وگو بپردازند (بحث گروهی). سپس با جمع‌آوری نظرها و نوشتن آن‌ها روی تابلو، مطالب درس را با کمک دانش‌آموزان جمع‌بندی کنید و روی مفاهیم اصلی و کلیدی درس توضیحات لازم را ارائه دهید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

- الف - سخنی از بزرگان :** در این فعالیت، هدف تأکید بر توجه پیامبر (ص) بر اعمال ماه رمضان و فضیلت‌های این ماه است و حدیثی در این زمینه از پیامبر (ص) نقل شده است.
- ب - حالا برایم بگو :** در این تمرین، دانش‌آموزان با نظارت و هدایت شما در مورد کارهای خوب دیگر (غیر از مواردی که در درس آمده) در ماه رمضان با یکدیگر در کلاس گفت‌وگو می‌کنند.
- ج - اکنون می‌توانی :** در این تمرین، دانش‌آموزان با یک فعالیت عملی ادامه‌ی جمله‌ها را در قالب یک اثنای زیبا در چند سطر می‌نویسند و در کلاس می‌خوانند.
- د - برای خواندن :** در این قسمت، مطالب بیشتری از اعمال ماه رمضان به خصوص شب‌های ماه رمضان، به دانش‌آموزان ارائه می‌شود.
- ه - بیش‌تر بیاموزیم :** این تمرین برای دانش‌آموزان توانمند ارائه می‌شود. از آن‌ها بخواهید تا در مورد مراسم شب‌های قدر مطالبی تهیه کنند و در کلاس بخوانند.

درس هشتم : یک همسایه‌ی خوب

۱- اهداف

- الف - دانش و اطلاعات :
- آشنایی با برخی از وظایف یک مسلمان در برابر همسایه‌ها .
- ب - گرایش و عواطف :
- احساس علاقه و تمایل به انجام وظایف در قبال همسایه‌ها .

۲- موضوعات اساسی درس

- رعایت حال همسایه
- احترام به همسایه در اسلام
- ویژگی‌های یک همسایه‌ی خوب .

۳- شرح مختصر درس

این درس در قالب داستانی است که در آن، بچه‌ها هنگام ظهر در کوچه مشغول بازی فوتبال اند و با این کار باعث آزار همسایه‌ها شده‌اند که این مسئله، اعتراض یکی از همسایه‌ها را به دنبال داشته است. در این میان، کسی که راوی داستان است با دیدن این صحنه به یاد دوران کودکی خود می‌افتد که در آن زمان، پدرش در مورد رعایت حال همسایه‌ها سفارش می‌کرده است.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین : در ارتباط با رعایت حال همسایه، با طرح سؤالاتی از این قبیل «که همسایه به چه کسی گفته می‌شود؟ همسایه‌های شما چه کسانی‌اند؟ آیا با همسایه‌های خود رفت و آمد دارید؟» و ... ، دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را ارزیابی کنید.

ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس، این است که با هماهنگی قبلی به صورت یک مهمان به کلاس هم جوارتان بروید و با دبیر و دانش‌آموزان آن کلاس صحبت کنید. موارد صحبت می‌تواند در زمینه‌ی کمک به حل مشکلات هم‌دیگر در زمینه‌های مختلف، عدم ایجاد مزاحمت برای دیگران و ... باشد تا از این طریق برای درس جدید زمینه‌سازی شود.

ج - پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: برای تدریس این درس می‌توان از روش «مشارکت گروهی» بهره گرفت؛ بدین ترتیب که دانش‌آموزان را گروه بندی کنید و از یک گروه بخواهید تا مواردی را که باعث آزار و اذیت همسایه‌ها می‌شود، فهرست تهیه کنند. از گروه دیگر بخواهید تا مواردی را که می‌توانند به همسایه‌ها کمک کنند به صورت فهرست درآورند. سپس از سرگروه‌ها بخواهید تا مطالب خود را یا روی تابلو بنویسند یا بخوانند. پس از آن، با استفاده از روش بحث گروهی در مورد مطالب مطرح شده به بحث و گفت‌وگو بپردازند. در پایان، به اتفاق دانش‌آموزان با جمع‌بندی مطالب به روخوانی متن درس بپردازید و در مورد معنای برخی واژه‌ها توضیحات لازم را ارائه دهید.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

- الف - سخنی از بزرگان: در این فعالیت، حدیثی از پیامبر (ص) نقل شده که هدف، جلب توجه دانش‌آموزان به اهمیت احترام به همسایه‌ها و رعایت حال آن‌ها از نظر پیامبر (ص) است.
- ب - حالا برایم بگو: در این تمرین، دانش‌آموزان درباره‌ی مواردی که باید رعایت شود تا موجب آزار و اذیت همسایه‌ها نشود در کلاس با دوستان خود گفت‌وگو می‌کنند.
- ج - اکنون می‌توانی بگویی: در این تمرین، دانش‌آموزان در مورد این که چگونه می‌توانند از حال همسایه‌ها باخبر شوند، به صورت انفرادی نظر خود را بیان می‌کنند.
- د - اکنون می‌توانی: در این تمرین، دانش‌آموزان با همکاری یک‌دیگر فهرستی از کارهایی را که باعث خوش‌حالی و ناراحتی همسایه‌ها می‌شوند، در جدول می‌نویسند.
- ه - بیش‌تر بیاموزیم: این قسمت برای دانش‌آموزان توانمندتر است. از آن‌ها بخواهید تا در خصوص فعالیت‌هایی که به شکل گروهی می‌توانند به کمک همسایه‌ها در مناسبت‌های مختلف انجام دهند، بنویسند و برای دوستان خود در کلاس بخوانند.

درس نهم : سفر به مشهد

۱- اهداف

الف - دانش و اطلاعات :

- آشنایی با نحوه‌ی رفتار در اماکن مذهبی.

ب - گرایش و عواطف :

- توجه به قداست اماکن مذهبی و نشان‌دادن رفتارهای مناسب و احترام امر نسبت در این

اماکن.

۲- موضوعات اساسی درس

- رفتار مناسب در اماکن مذهبی

- آداب ورود به اماکن مذهبی.

۳- شرح مختصر درس

این درس در قالب داستانی آمده است که در آن خانواده‌ای قصد سفر به مشهد را دارند. هنگامی که آن‌ها می‌خواهند به زیارت حرم امام رضا (ع) بروند، پدر به آن‌ها می‌گوید که وضو بگیرند و لباس تمیز بپوشند و در پاسخ به سؤال بچه‌ها، آداب رفتن به اماکن مقدس و چگونگی رفتار مناسب در این اماکن را برای آن‌ها توضیح می‌دهد.

۴- مراحل تدریس

الف - توجه به دانسته‌های پیشین : در ارتباط با نحوه‌ی رفتار مناسب در اماکن مقدس، با طرح سؤالاتی چون «آیا تا به حال به مسجد محل خود رفته‌اید؟ آیا در شهر شما امام زاده یا زیارتگاه وجود دارد؟ رفتارتان در این مکان‌ها چگونه بوده است؟» و... دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان را مورد ارزیابی قرار دهید.

ب - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع درس، این است که دانش‌آموزان خاطرات خود را از سفر به مکان‌های زیارتی مثل حرم امامان، امامزاده‌ها، مساجد و... در کلاس تعریف و کارهایی را که در این اماکن انجام داده‌اند، بیان کنند.

ج — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: برای تدریس این درس می‌توان از روش «گردش علمی» استفاده کرد و در صورت امکان، طبق هماهنگی‌های قبلی با بازدید از یکی از مساجد یا امام‌زاده‌ی نزدیک مدرسه، آموزش‌های لازم را به صورت عملی و مستقیم در این اماکن ارائه داد.

۵- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

الف — اکنون می‌توانی بگویی: در این تمرین، هر یک از دانش‌آموزان اماکن مقدس شهر و محله‌ی خود را شناسایی می‌کنند و نام می‌برند.

ب — اکنون می‌توانی: در این تمرین، دانش‌آموزان کارهای درست و نادرست در اماکن مذهبی را با علامت × در جدول مشخص می‌کنند.
کارهای درست و نادرست را با علامت × مشخص کن.

نادرست	درست	
		در مسجد با صدای بلند حرف می‌زنم
		با لباس‌های تمیز و بدنی پاکیزه به زیارت حرم امامان می‌روم
		وقتی در مسجد نماز می‌خوانم، مهر را در جای مخصوص خودش قرار می‌دهم
		بدون وضو در مسجد قرآن می‌خوانم

ج — بیش‌تر بیاموزیم:

این قسمت برای دانش‌آموزان توانمندتر است. از آن‌ها بخواهید تا یکی از خاطرات خود از سفر به مکان‌های زیارتی را به صورت یک انشای زیبا بنویسند و در کلاس برای دوستان خود بخوانند.

د — باهم دعا کنیم: مطالب این قسمت به منظور ایجاد فضای معنوی برای دانش‌آموزان طراحی شده است تا با هم دست به دعا بردارند و دعای مورد نظر را بخوانند.

بخش سوم

راهنمای آموزش قرآن

راهنمای تدریس
دروس سال اول راهنمایی
تحصیلی پیش حرفه‌ای

با توجه به این که درس اول تا سوم کتاب با عنوان «مروری بر درس های سال های گذشته» است، لذا این دروس در هر جلسه تکرار و تمرین می شوند. در صورت نیاز به تدریس مجدد، دبیران محترم به راهنمای تدریس معلم در دوره ی ابتدایی مراجعه کنند.

درس چهارم : سوره ی حمد

۱- شرح مختصر درس

در این درس، سوره ی «حمد» ارائه شده است.

۲- اهداف

الف- دانش و اطلاعات :

- آشنایی با خواندن سوره ی حمد.

ب- گرایش ها و عواطف :

- تمایل به خواندن قرآن کریم

- توجه به قداست قرآن کریم به عنوان کتاب آسمانی.

ج- مهارت و عمل :

- خواندن صحیح سوره ی حمد.

۳- مراحل تدریس

الف- شیوه هایی برای شروع مناسب : شروع مناسب یک درس تأثیر به سزایی، در میزان کارایی فعالیت های یادگیری دارد. یکی از شیوه های پیشنهادی برای شروع این درس، استفاده از نوار آیات سوره ی حمد است. گفتنی است در صورتی که نوار در دسترس دبیران محترم نباشد می توانید در جلسات قبل، آیات سوره ی مربوط را روی نوار با قرائت صحیح ضبط کرده، از آن در کلاس برای آموزش استفاده کنید.

ب- پیشنهادهایی برای تدریس مناسب : یکی از روش های پیشنهادی برای تدریس

سوره های قرآن کریم، این است که تدریس آیات آن در چند مرحله صورت گیرد :

مرحله ی اول: از روی سوره ی مورد نظر، با قرائت صحیح و ساده بخوانید.
مرحله ی دوم: سوره ی مورد نظر را به صورت کلمه به کلمه بخوانید و از دانش آموزان بخواهید کلمه ها را تکرار کنند (این مرحله می تواند چندین بار تکرار شود تا دانش آموزان کاملاً به خواندن کلمات تسلط یابند).
مرحله ی سوم: از دانش آموزان بخواهید تا به صورت انفرادی از روی سوره ی مورد نظر بخوانند.
مرحله ی چهارم: در این مرحله، همراه با دانش آموزان سوره ی مورد نظر را هم خوانی کنید.

۴- ارزش یابی

در این درس، خواندن صحیح سوره ی حمد دارای ارزش یابی مستمر و پایانی (به صورت شفاهی) است.

درس پنجم : همزه با صداهاى کوتاه

۱- شرح مختصر درس

در این درس، شکل های مختلف همزه (ء ائ و ئ) معرفی و هم چنین، ترکیب همزه با صداهاى کوتاه نیز در شکل های مختلف مطرح شده است (ء ِ ءُ - اَ اِ اُ).

۲- اهداف

- الف- دانش و اطلاعات :
 - آشنایی با اشکال مختلف همزه
 - آشنایی با طرز خواندن همزه با صداهاى کوتاه در کلمات.
- ب- گرایش ها و عواطف :
 - توجه به قواعد قرآنى در کلماتى که همزه دارند (هنگام قرائت)
 - تمایل به خواندن قرآن کریم
 - توجه به قداست قرآن کریم به عنوان کتاب آسمانى.
- ج- مهارت و عمل :
 - خواندن صحیح کلمه هاى قرآنى که داراى همزه با صداهاى کوتاه اند.

۳- مراحل تدریس

الف - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای این درس، استفاده از کارت های کلمه خوانی است که داراى کلماتى با صداهاى کوتاه اند.

ب - پیشنهادهایی برای تدریس مناسب : برای تدریس همزه (ء) مراحل زیر را به ترتیب انجام می دهیم :

۱- شکل همزه (ء) را روی تابلوی کلاس بنویسید و به دانش آموزان بگویید : «بچه ها، به این شکل همزه می گویند ولی چون کوچک است، بعضی وقت ها همراه حروف دیگر می آید مانند : اَ اِ اِئ و [این شکل ها روی تابلوی کلاس نوشته شود] ولی یک روز اتل و متل - بالاسر - زیر سر - بالا داشتند با هم بازی می کردند. همزه (ء) را دیدند که تنها نشسته است. اتل و متل ها پیش او رفتند و

اسم و صدای او را پرسیدند. همزه (ء) گفت: «اسم من همزه است ولی صدایم گرفته و در نمی آید.»
 اتل و متل - بالاسر - زیر سر - بالا گفتند: «پس همراه ما بیا تا با صدای ما خوانده شوی
 ما کمک می کنیم تا صدای تو هم در بیاید.»
 آن گاه آن ها شروع به خواندن کردند و با هم شدند:

ءَ ءُ ءُ
 اَ اُ اُ
 «این شکل ها را روی تابلو بنویسید»

پس از بیان داستان، برای دانش آموزان توضیح دهید که هر وقت این صداها - رُ روی «ء»
 قرار گیرند «ء» با صدای آن ها خوانده می شود.

۲- در این مرحله، کلماتی را روی تابلوی کلاس که دارای «ء» با صدا های - رُ است، بنویسید
 و توجه دانش آموزان را به نحوه ی خواندن این کلمات جلب کنید.

مثال: شَاءَ بَارِئُ

۳- سپس کلماتی را که دارای همزه (ء) در وسط، اول و آخر کلمه است، با صداهای کوتاه روی
 تابلو به صورت جدا جدا بنویسید و توجه دانش آموزان را به جایگاه همزه (ء) جلب کنید (البته آموزش
 جایگاه همزه (ء) فقط برای آگاهی دانش آموزان است و در ارزش یابی لحاظ نمی شود).

مثال: ءَ اَنْ تَ ءَ اَنْتَ
 قَ رَ اَ قَرَأَ

۴- بعد از تدریس، با جمع بندی مطالب و برطرف ساختن نقاط ضعف دانش آموزان، تمرینات
 کتاب را حل کنید.

۵- در پایان، از دانش آموزان بخواهید تا تمرین هایی را که در رابطه با درس داده می شود، در
 منزل انجام دهند.

۴- تمرین ها و فعالیت های پایانی درس

تمرین ۱: کلمه های زیر را بخوانید.

در این تمرین، تعدادی کلمه که در آن ها همزه با صداهای کوتاه به کار رفته، آمده است. از
 دانش آموزان بخواهید آن ها را به طور صحیح بخوانند.

تمرین ۲: کلمه های زیر را جدا جدا بخوانید.

در این تمرین، کلمات مورد نظر به صورت بخش بخش در یک جدول ارائه شده است که

دانش آموزان ابتدا به صورت جدا بخش خوانی می کنند و سپس کل کلمه را می خوانند.
تمرین ۳: کلمه های زیر را بخوانید.

در این تمرین، کلمه هایی ارائه شده است که در آنها همزه با صداهای کوتاه در شکل های مختلف (ئِ وِ وِ) آمده است. دانش آموزان این کلمات را با راهنمایی معلم می خوانند.
تمرین ۴: کلمه های زیر را مانند نمونه کامل کنید.

در این تمرین، کلمات مورد نظر به صورت جدا در جدولی آمده است که دانش آموزان آن را بخش خوانی می کنند و مانند نمونه، کل کلمه را در جای خالی می نویسند و سپس آن را می خوانند.

۵- ارزشیابی

در این درس، تمرین های ارائه شده به صورت مستمر و پایانی (شفاهی) مورد ارزشیابی قرار می گیرند.

درس ششم : همزه با صداهای بلند

۱- شرح مختصر درس

در این درس، شکل های مختلف همزه (ء ؤ و ئ) معرفی و هم چنین، ترکیب همزه با صداهای بلند نیز در شکل های مختلف مطرح شده است (أ تُو وُو- ئِ ئِ اِپ).

۲- اهداف

الف- دانش و اطلاعات :

- آشنایی با اشکال مختلف همزه

- آشنایی با طرز خواندن همزه با صداهای بلند در کلمات.

ب- گرایش ها و عواطف :

- توجه به قواعد قرآنی در کلماتی که همزه دارند (هنگام قرائت)

- تمایل به خواندن قرآن کریم

- توجه به قداست قرآن کریم به عنوان کتاب آسمانی.

ج- مهارت و عمل :

- خواندن صحیح کلمه های قرآنی که دارای همزه با صداهای بلندند.

۳- مراحل تدریس

الف- شیوه هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه های پیشنهادی استفاده از کارت های کلمه خوانی است که دارای کلماتی با صداهای بلندند.

ب- پیشنهادهایی برای تدریس مناسب : برای تدریس همزه (ء) مراحل زیر را به ترتیب انجام دهید :

۱- ابتدا داستان را شروع کنید و به دانش آموزان بگویید : «بچه ها یک روز که همزه تنها نشسته بود و هنوز اتل و متل - بالاسر - زیر سر - بالا نیامده بودند تا با او بازی کنند، دید که دوستان دیگری به طرف او می آیند. وقتی آن ها به نزدیک «ء» رسیدند از او پرسیدند : «اسم تو چیست؟»

گفت : «اسم همزه است.» گفتند : «صدایت چیست؟»

گفت : «صدایم گرفته و در نمی آید.»

دوستان جدید گفتند: «ما به تو کمک می‌کنیم تا صدایت در بیاید با ما همراه شو»
آن‌گاه آن‌ها شروع به آواز خواندن کردند و با هم شدند:

اُ
تُو
وُو

ئی ئی ای «این شکل‌ها را روی تابلو بنویسید»

پس از گفتن داستان، برای دانش‌آموزان توضیح دهید که هر وقت این صداها (ا و ئی) با «ء» بیایند، «ء» با صدای آن‌ها خوانده می‌شود.

۲- در این مرحله، کلماتی را که دارای «ء» با صدا های «ا و ئی» است، روی تابلو بنویسید و توجه دانش‌آموزان را به نحوه‌ی خواندن این کلمات جلب کنید.

مثال: اَمْنُوا رَئِيسَ

۳- سپس کلماتی را که دارای همزه (ء) اند، روی تابلو به صورت جدا جدا بنویسید و توجه دانش‌آموزان را به نحوه‌ی خواندن این کلمات جلب کنید.

مثال: تَلْدَ قَا ئِی تَلْقَائِی

۴- بعد از تدریس، با جمع بندی مطالب و برطرف ساختن نقاط ضعف دانش‌آموزان، تمرینات کتاب را حل کنید.

۵- در پایان، از دانش‌آموزان بخواهید تا تمرین‌هایی را که در رابطه با درس داده می‌شود، در منزل انجام دهند.

۴- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

تمرین ۱: کلمه‌های زیر را بخوانید.

در این تمرین، تعدادی کلمه که در آن‌ها همزه با صدا های بلند به کار رفته، آمده است. از دانش‌آموزان بخواهید آن‌ها را به طور صحیح بخوانند.

تمرین ۲: کلمه‌های زیر را جدا جدا بخوانید.

در این تمرین، کلمات مورد نظر به صورت بخش بخش در یک جدول ارائه شده است که دانش‌آموزان ابتدا به صورت جدا جدا بخش خوانی می‌کنند و سپس کل کلمه را می‌خوانند.

۵- ارزش‌یابی

در این درس، تمرین‌های ارائه شده به صورت مستمر و پایانی (شفاهی) مورد ارزش‌یابی قرار می‌گیرند.

راهنمای تدریس
دروس سال دوم راهنمایی
تحصیلی پیش حرفه‌ای

با توجه به این که درس اول تا چهارم این کتاب با عنوان مروری بر «درس های سال های گذشته» است، لذا این دروس در هر جلسه تکرار و تمرین می شوند. در صورت نیاز به تدریس مجدد، دبیران محترم به راهنمای تدریس معلم در دوره ابتدایی مراجعه کنند.

درس پنجم : همزه با تنوین

۱- شرح مختصر درس

در این درس، شکل های مختلف همزه (أَ اُ وِ) معرفی و هم چنین، ترکیب همزه با تنوین نیز در شکل های مختلف مطرح شده است (ءِ ِءٌ - اِ اٍ اُ).

۲- اهداف

- الف- دانش و اطلاعات :
 - آشنایی با طرز خواندن همزه با تنوین در کلمات.
- ب- گرایش ها و عواطف :
 - توجه به قواعد قرآنی در کلماتی که همزه دارند (هنگام قرائت)
 - تمایل به خواندن قرآن کریم
 - توجه به قداست قرآن کریم به عنوان کتاب آسمانی.
- ج- مهارت و عمل :
 - خواندن صحیح کلمه های قرآنی که دارای همزه با تنوین اند.

۳- مراحل تدریس

الف - شیوه هایی برای شروع مناسب :
یکی از شیوه های پیشنهادی، استفاده از کارت های کلمه خوانی است که در کلمات آن ها تنوین به کار رفته است.

- ب - پیشنهادهایی برای تدریس مناسب :
برای تدریس همزه (ء) با تنوین، مراحل زیر را به ترتیب انجام دهید :
- ۱- درس جدید را با یک داستان شروع کنید؛ مثال :

یکی بود یکی نبود، غیر از خدای مهربان هیچ کس نبود. بچه ها یک روز همزه کوچولو تنها نشسته بود و منتظر اتل و متل‌ها بود تا بیایند و با او بازی کنند. چون او تنها نمی‌تواند بازی کند و بخواند و همیشه صدایش گرفته است. در این هنگام، از دور چشمش به دوستان جدیدی افتاد که نزدیک او می‌آمدند (ءٌ َ). وقتی آن‌ها همزه را تنها دیدند، به او گفتند: «دوست داری با ما بازی کنی و با هم بخوانیم.» همزه کوچولو گفت: «من صدایم گرفته و نمی‌توانم تنهایی بخوانم. دیروز هم به کمک اتل و متل‌ها (ءٌ َ) توانستم بخوانم.» دوستان جدید (ءٌ َ) گفتند: «ما هم می‌توانیم به تو کمک کنیم تا صدایت در بیاید.» همزه گفت: «مگر شما هم صدا دارید؟» (ءٌ َ) گفت: «صدای من (آن) است. اگر با من باشی، با هم می‌شویم (ءٌ َ آن)» و (ءٌ َ) گفت: «صدای من (آن) است. اگر با من باشی، با هم می‌شویم (ءٌ َ آن)» و اگر با من باشی، با هم می‌شویم (ءٌ َ آن). همزه کوچولو خوشحال شد و دیگر احساس تنهایی نکرد و با دوستان جدیدش شروع به بازی و خواندن کرد.

سپس این شکل‌ها را روی تابلو بنویسید:

ءٌ َ َءٌ

أٌ ِ اُ

۲- پس از گفتن داستان، برای دانش‌آموزان توضیح دهید که هر وقت علامت‌های ءٌ َ روی (ءٌ) قرار گیرند، «ءٌ» با صدای آن‌ها خوانده می‌شود.

۳- در این مرحله، کلماتی را که دارای «ءٌ» با علامت‌های ءٌ َ اند روی تابلوی کلاس بنویسید و توجه دانش‌آموزان را به نحوه‌ی خواندن این کلمات جلب کنید.

مثال: عَطَاءٌ مَاءٌ شَفَاءٌ

۴- سپس کلماتی را که دارای همزه (ءٌ) با تنوین‌اند، روی تابلو به صورت جدا جدا بنویسید و سپس کل خوانی کنید؛ به این صورت:

ما َءٌ ← مَاءٌ

شَدَ فَا َءٌ ← شَفَاءٌ

۵- بعد از تدریس، با جمع‌بندی مطالب و برطرف ساختن نقاط ضعف دانش‌آموزان، تمرینات کتاب را حل کنید.

۶- در پایان، از دانش‌آموزان بخواهید تا تمرین‌های داده شده را در منزل انجام دهند.

۴- تمرین‌ها و فعالیت‌های پایانی درس

تمرین ۱: کلمه‌های زیر را بخوانید.

در این تمرین، تعدادی کلمه که در آن‌ها همزه با تنوین به کار رفته، آمده است. از دانش‌آموزان بخواهید آنها را به طور صحیح بخوانند.

تمرین ۲: کلمه‌های زیر را جدا جدا بخوانید.

در این تمرین، کلمات مورد نظر به صورت بخش‌بخش در یک جدول ارائه شده است. دانش‌آموزان ابتدا کلمه‌ها را به صورت جدا بخش‌خوانی می‌کنند و سپس کل کلمه را می‌خوانند.

۵- ارزش‌یابی

در این درس، تمرین‌های ارائه شده به صورت مستمر و پایانی (شفاهی) مورد ارزش‌یابی قرار می‌گیرند.

درس ششم : همزه با ساکن

۱- شرح مختصر درس

در این درس، شکل‌های مختلف همزه (أ ؤ ئ) معرفی و هم چنین، ترکیب همزه با ساکن نیز در شکل‌های مختلف مطرح شده است (أ ؤ ئ).

۲- اهداف

الف - دانش و اطلاعات :

- آشنایی با طرز خواندن همزه با ساکن در کلمات.

ب - گرایش ها و عواطف :

- توجه به قواعد قرآنی در کلماتی که همزه دارند (هنگام قرائت)

- تمایل به خواندن قرآن کریم

- توجه به قداست قرآن کریم به عنوان کتاب آسمانی.

ج - مهارت و عمل :

- خواندن صحیح کلمه‌های قرآنی که دارای همزه با علامت ساکن اند.

۳- مراحل تدریس

الف - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی، استفاده از کارت‌های کلمه خوانی است که در کلمات آن‌ها، ساکن به کار رفته است.

ب - پیشنهادهایی برای تدریس مناسب : برای تدریس (همزه با ساکن) مراحل زیر را به ترتیب انجام دهید :

۱- ابتدا داستان را تعریف کنید : «یکی بود یکی نبود، غیر از خدای مهربان هیچ کس نبود. بچه‌ها، یک روز که همزه کوچولو تنها نشسته بود، اتل و متل‌ها پیش او آمدند و از (ء) همزه کوچولو خواستند تا بیاید و با هم بازی کنند. ولی همزه کوچولو گفت : «من خسته‌ام و حوصله ندارم.» در همین موقع « آمد و رفت توی بغل (ء) نشست. اتل و متل‌ها گفتند : «از توی بغل همزه (ء) کوچولو بیا پایین، او حوصله‌ی بازی کردن ندارد.» اما علامت (ء) گفت : «من فقط توی بغل همزه می‌نشینم تا او تنها نباشد و چون همزه کوچولو خسته است و حوصله‌ی بازی کردن ندارد، قول می‌دهم صدایم در نیاید. «از آن به بعد، هر وقت علامت (ء) توی بغل همزه (ء) کوچولو بود، همزه با صدای خودش که

گرفته بود، جواب می داد.»

– در این مرحله، شکل های متفاوت همزه را که دارای علامت ساکن اند روی تابلو بنویسید و نحوه ی خواندن آن را برای شاگردان توضیح دهید؛ مانند :

أ	مَ	ئِ	جِئِ
ؤ	تُؤ	ئِ	زِئِ

۲– در این مرحله، کلماتی را که دارای «ء» با علامت ساکن اند، روی تابلوی کلاس بنویسید و توجه دانش آموزان را به نحوه ی خواندن این کلمات جلب کنید.

مثال : یَأْسُ تَأْكُلُ

۳– سپس کلماتی را که دارای همزه (ء) با علامت ساکن اند، روی تابلو به صورت جدا جدا بنویسید و توجه دانش آموزان را به نحوه ی خواندن این کلمات جلب کنید.

مثال : جِئِ نَا ← جِئْنَا
مُؤِّ مِ نُّ ← مُؤْمِنٌ

۴– بعد از تدریس، با جمع بندی مطالب و برطرف ساختن نقاط ضعف دانش آموزان، تمرینات کتاب را حل کنید.

۵– در پایان، از دانش آموزان بخواهید تا تمرین های داده شده را در منزل انجام دهند.

۴– تمرین ها و فعالیت های پایانی درس

تمرین ۱ : کلمه های زیر را بخوانید.

در این تمرین، تعدادی کلمه که در آنها اشکال مختلف همزه با ساکن به کار رفته، آمده است. از دانش آموزان بخواهید آنها را به طور صحیح بخوانند.

تمرین ۲ : کلمه های زیر را بخوانید.

در این تمرین، تعدادی کلمه دارای همزه با علامت ساکن ارائه شده است که دانش آموزان باید آنها را کلمه ها را می خوانند.

۵– ارزش یابی

در این درس، تمرین های ارائه شده به صورت مستمر و پایانی (شفاهی) مورد ارزش یابی قرار می گیرند.

درس هفتم : مد

۱- شرح مختصر درس

در این درس، شکل مد و ترکیب آن با صداهای بلند نیز مطرح شده است (اُ و ی).

۲- اهداف

الف - دانش و اطلاعات :

- آشنایی با مد و طرز خواندن مد در کلمات قرآنی.

ب - گرایش‌ها و عواطف :

- توجه به قواعد قرآنی در کلماتی که مد دارند (هنگام قرائت)

- تمایل به خواندن قرآن کریم

- توجه به قداست قرآن کریم به عنوان کتاب آسمانی.

ج - مهارت و عمل :

خواندن صحیح کلمه‌های قرآنی که دارای مدند.

۳- مراحل تدریس

الف - شیوه‌هایی برای شروع مناسب : یکی از شیوه‌های پیشنهادی، استفاده از کارت‌های کلمه خوانی است که در کلمات آن‌ها، صداهای بلند به کار رفته است.

ب - انتخاب روش تدریس مناسب : برای تدریس (مد) مراحل زیر را به ترتیب انجام دهید :

۱- داستان را برای بچه‌ها بیان کنید : «یکی بود یکی نبود، غیر از خدای مهربان هیچ کس نبود. بچه‌ها، یک روز که اتل و متل‌ها (اُ و ی) بازی می‌کردند، روی زمین کلاهی را پیدا کردند. این کلاه خیلی جالب بود. آن‌ها هر یک می‌خواستند کلاه را سر خود بگذارند. در این هنگام، یکی از اتل و متل‌ها گفت : «گذاشتن کلاه شرط دارد. هر کس این کلاه را سرش بگذارد، باید با صدای کشیده یک آواز بخواند.» اول (اُ) آن را سرش گذاشت (آ) و با صدای بلند و کشیده شروع به آواز خواندن کرد [در این جا (اُ) خیلی کشیده تلفظ شود].

بعد، نوبت (وُ) شد. او هم کلاه را سرش گذاشت (وُ) و با صدای کشیده آواز خواند [در این جا نیز (وُ) خیلی کشیده تلفظ شود]. پس از آن، نوبت به (ی) رسید. او هم کلاه را سرش گذاشت (ی)

و با صدای کشیده آواز خوانند. [صدای (ی) خیلی کشیده تلفظ شود] از آن موقع به بعد، هر وقت که یکی از این صداها (آ - و - ی) این کلاه را بر سر می گذاشتند، صدایشان کشیده تر می شد.

۲- در این مرحله، شکل مد را با گچ قرمز روی تابلو نوشته، سپس صداها (ا - و - ی) را با این شکل بنویسید و به دانش آموزان توضیح دهید که هرگاه این علامت را روی صداها (ا - و - ی) دیدید، آن ها را با کشش بیش تر بخوانید.

۳- سپس حروف الفبا را روی تابلو بنویسید و آن ها را به طور جداگانه با صداها (ا - و - ی) ترکیب کنید و همراه دانش آموزان بخوانید و توجه آن ها را به طریق تلفظ صداها مد دار جلب کنید؛ به این ترتیب:

بَا	بُو	بِی
نَا	نُو	نِی

۴- در این مرحله، کلماتی را که دارای مدند، روی تابلوی کلاس بنویسید و توجه دانش آموزان را به نحوه خواندن این کلمات (مد دار) جلب کنید.

مثال: جَاءَ جِیَّ

۵- سپس کلماتی را که دارای همزه اند، روی تابلو به صورت جدا جدا بنویسید و توجه دانش آموزان را به نحوه خواندن این کلمات جلب کنید.

مثال: سَ سَوَاءَ ← سَوَاءَ

۶- در این مرحله، دانش آموزان را راهنمایی کنید تا تمرینات کتاب را حل کنند.

۷- در پایان، پس از جمع بندی مطالب و ارزش یابی پایانی هر درس و تکرار نکات مهم، از دانش آموزان بخواهید تا تمرین های درس داده شده را در منزل انجام دهند.

۴- تمرین ها و فعالیت های پایانی درس

تمرین ۱: کلمه های زیر را بخوانید.

در این تمرین، تعدادی کلمه که در آن ها اشکال مختلف مد با صداها بلند به کار رفته، آمده است. از دانش آموزان بخواهید آن ها را به طور صحیح بخوانند.

تمرین ۲: کلمه های زیر را بخوانید.

در این تمرین، تعدادی کلمه دارای صداها بلند با علامت مد ارائه شده است که دانش آموزان باید آن ها را بخوانند.

تمرین ۳ : کلمه های زیر را جدا جدا بخوانید.

در این تمرین، کلمات مورد نظر به صورت بخش بخش در یک جدول ارائه شده است که دانش آموزان ابتدا به صورت جدا بخش خوانی می کنند و سپس کل کلمه را می خوانند.

۵- ارزشیابی

در این درس، تمرین های ارائه شده به صورت مستمر و پایانی (شفاهی) مورد ارزشیابی قرار می گیرند.

درس هشتم : سوره‌ی کوثر

با توجه به این که قواعد مربوط به روخوانی قرآن در این پایه و پایه‌های قبل آموزش داده شده، لذا در این درس و دروس پایه‌ی سوم فقط آموزش روخوانی سوره‌های قرآن مدنظر است؛ بر همین اساس، قبل از شروع آموزش درس، دو تمرین جهت آمادگی برای خواندن سوره‌های کتاب ارائه شده است.

در تمرین ۱، خواندن کلمات با استفاده از نوار صورت می‌گیرد (در صورتی که نوار در دستتان نباشد می‌توانید از قبل، کلمات مورد نظر را روی نوار ضبط کرده، در کلاس از آن استفاده کنید).
در تمرین ۲، کلمات داخل جدول (تمرین ۱) بدون استفاده از نوار توسط شما و دانش‌آموزان ابتدا به صورت بخش خوانی و سپس کل کلمه خوانده می‌شود.

۱- شرح مختصر درس

در این درس، سوره‌ی «کوثر» ارائه شده است.

۲- اهداف

- الف- دانش و اطلاعات :
 - آشنایی با خواندن سوره‌ی کوثر.
 - ب- گرایش‌ها و عواطف :
 - تمایل به خواندن قرآن کریم
 - توجه به قداست قرآن کریم به عنوان کتاب آسمانی.
 - ج- مهارت و عمل :
 - خواندن صحیح سوره‌ی کوثر.

۳- مراحل تدریس

الف- شیوه‌هایی برای شروع مناسب : شروع مناسب یک درس تأثیر به‌سزایی در میزان کارایی فعالیت‌های یادگیری دارد. یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع این درس، استفاده از نوار آیات سوره‌ی کوثر است. گفتنی است در صورتی که نوار در دسترس‌تان نباشد می‌توانید از قبل، آیات

سوره‌ی مربوط را روی نوار با قرائت صحیح ضبط کرده، در کلاس از آن استفاده کنید.

ب — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب :

یکی از روش‌های پیشنهادی برای تدریس سوره کوثر و سوره‌های دیگر قرآن کریم، این است

که تدریس آیات آن در چند مرحله صورت گیرد :

مرحله ی اول : از روی آیه‌ی مورد نظر با قرائت صحیح و ساده بخوانید .

مرحله‌ی دوم : سوره‌ی مورد نظر را به صورت کلمه به کلمه بخوانید و از دانش آموزان بخواهید

پس از خواندن هر کلمه، آن را تکرار کنند (این مرحله می‌تواند چندین بار تکرار شود تا دانش آموزان

کاملاً به خواندن کلمات تسلط یابند).

مرحله‌ی سوم : از دانش آموزان بخواهید تا به صورت انفرادی از روی آیه‌ی مورد نظر بخوانند .

مرحله‌ی چهارم : در این مرحله، همراه با دانش آموزان آیه‌ی مورد نظر را هم خوانی کنید .

۴ — ارزش‌یابی

در این درس، از خواندن سوره‌ی کوثر ارزش‌یابی مستمر و پایانی (به صورت شفاهی) به عمل می‌آید.

راهنمای تدریس

دروس سال سوم راهنمایی

تحصیلی پیش حرفه‌ای

با توجه به این که قواعد مربوط به روخوانی قرآن در پایه‌های قبل آموزش داده شده، لذا در پایه‌ی سوم فقط آموزش روخوانی سوره‌های قرآن مدنظر است؛ بر همین اساس، قبل از شروع آموزش درس، دو تمرین جهت آمادگی برای خواندن سوره‌های کتاب ارائه شده است.

در تمرین ۱، خواندن کلمات با استفاده از نوار صورت می‌گیرد (در صورتی که نوار در دسترس نباشد می‌توانید از قبل، کلمات مورد نظر را روی نوار ضبط کرده، در کلاس از آن استفاده کنید).

در تمرین ۲، کلمات داخل جدول (تمرین ۱) بدون استفاده از نوار توسط شما و دانش‌آموزان ابتدا به صورت بخش خوانی و سپس کل کلمه خوانده می‌شود.

✽ در کتاب قرآن سال سوم راهنمایی تحصیلی پیش حرفه‌ای سوره‌های «عصر»، «کافرون»، «مسد»، «نصر» و «فلق» ارائه شده است که در زیر به دلیل یکسان بودن فعالیت‌های آموزشی در آن‌ها، صرفاً به تدریس سوره‌ی عصر اشاره می‌شود.

درس اول : سوره ی عصر

۱- شرح مختصر درس

در این درس، سوره‌ی «عصر» ارائه شده است.

۲- اهداف

- الف- دانش و اطلاعات :
 - آشنایی با خواندن سوره‌ی عصر.
 - ب- گرایش‌ها و عواطف :
 - تمایل به خواندن قرآن کریم
 - توجه به قداست قرآن کریم به عنوان کتاب آسمانی.
 - ج- مهارت و عمل :
 - خواندن صحیح سوره‌ی عصر.

۳- مراحل تدریس

الف- شیوه‌هایی برای شروع مناسب : شروع مناسب یک درس تأثیر به‌سزایی در میزان

کارایی فعالیت‌های یادگیری دارد. یکی از شیوه‌های پیشنهادی برای شروع دروس قرآنی، استفاده از نوار آیات مربوط به سوره‌ی مورد نظر است. گفتنی است در صورتی که نوار در دسترس نباشد می‌توانید از قبل، آیات سوره‌ی مربوط را روی نوار با قرائت صحیح ضبط کرده، در کلاس از آن استفاده کنید.

ب — پیشنهادهایی برای تدریس مناسب: یکی از روش‌های پیشنهادی برای تدریس سوره‌های قرآن کریم، این است که تدریس آیات آن در چند مرحله صورت گیرد:

مرحله‌ی اول: از روی سوره‌ی مورد نظر با قرائت صحیح و ساده بخوانید.

مرحله‌ی دوم: سوره‌ی مورد نظر را به صورت کلمه به کلمه بخوانید و از دانش‌آموزان بخواهید پس از خواندن هر کلمه، آن را تکرار کنند (این مرحله می‌تواند چندین بار تکرار شود تا دانش‌آموزان کاملاً به خواندن کلمات تسلط یابند).

مرحله‌ی سوم: از دانش‌آموزان بخواهید تا به صورت انفرادی از روی سوره‌ی مورد نظر بخوانند.

مرحله‌ی چهارم: در این مرحله، همراه با دانش‌آموزان سوره‌ی مورد نظر را هم خوانی کنید.

۴ — ارزش‌یابی

در این درس از خواندن سوره‌ی عصر ارزش‌یابی مستمر و پایانی (به صورت شفاهی) به عمل می‌آید. تمرین‌های ۱ و ۲ به صورت مستمر و شفاهی ارزش‌یابی می‌شوند.

منابع

- احکام شرعی (ویژه کودکان و دانش‌آموزان استثنایی)، تهیه‌کنندگان سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور و مرکز ملی پاسخ‌گویی به سؤالات دینی دفتر تبلیغات حوزه‌ی علمیه قم، ناشر سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور، ۱۳۸۷.
- مقدمه‌ای بر روش تدریس تعلیمات دینی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی دوره‌ی مهارت‌های حرفه‌ای، مدیریت برنامه‌ریزی آموزشی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی و چند معلولیتی، معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و فرهنگی، ناشر سازمان آموزش و پرورش استثنایی، ۱۳۸۳.
- راهنمای برنامه‌ی درسی تعلیم و تربیت اسلامی (دوره‌ی ابتدایی)، گروه تعلیم و تربیت دینی، دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، سال ۱۳۸۵.
- راهنمای برنامه‌ی درسی تعلیمات دینی و قرآن دوره‌ی راهنمایی پیش‌حرفه‌ای، گروه حرفه‌آموزی، معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و فرهنگی، سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور، ۱۳۸۶.
- مناسب‌سازی فرهنگ اسلامی و تعلیمات دینی سال‌های اول، دوم و سوم راهنمایی ویژه‌ی دانش‌آموزان آسیب‌دیده‌ی شنوایی، مدیریت برنامه‌ریزی آموزشی دانش‌آموزان بامشکلات حسی – حرکتی، معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و فرهنگی، ناشر سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور، ۱۳۸۶.
- روش تدریس قرآن دوره‌ی ابتدایی و مهارت‌های حرفه‌ای کودکان کم‌توان ذهنی، مدیریت برنامه‌ریزی آموزشی دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی و چند معلولیتی، معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و فرهنگی، ناشر سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور، ۱۳۷۹.
- کتاب معلم (راهنمای تدریس) تعلیم و تربیت اسلامی هدیه‌های آسمان سال‌های اول، دوم، سوم و چهارم دوره‌ی ابتدایی، دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی، ناشر اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی، ۱۳۸۲.
- امین، سید محسن؛ سیره معصومین (ع)، ترجمه‌ی علی حجتی کرمانی، سروش، ۱۳۶۵.

- عزیزی، عباس؛ سیره النبی(ص)، صلاه، ۱۳۸۵.
- مختاری، محمدرضا و بهشتی، سید جواد؛ عبد شکور، ستاد اقامه نماز وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۸۵.
- خلاصه مقالات نخستین همایش بین المللی سیمای پیامبر اعظم (ص) و برنامه‌های درسی؛ ناشر سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، اردیبهشت ۱۳۸۶.
- آیین زندگی، ترجمه‌ی سید مهدی شجاعی، ناشر سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، ۱۳۸۶.

